

Bekendtgørelse af Lov om naturfredning.

Herved bekendtgøres lov nr. 140 af 7. maj 1937 om naturfredning med de ændringer, der følger af lov nr. 129 af 13. april 1938, lov nr. 339 af 25. juni 1940, lov nr. 214 af 11. april 1949, lov nr. 90 af 21. marts 1959, lov nr. 101 af 25. marts 1959 og lov nr. 192 af 16. juni 1961.

I. Lovens område.

§ 1. Efter reglerne i denne lov kan der iværksættes fredning

af områder, som på grund af deres skønhed, beliggenhed eller ejendommelighed har væsentlig betydning for almenheden, derunder områder, som på grund af udsigter, beplantninger, træer, trægrupper, stengærder, levende hegn eller lignende har sådan betydning, og

af områder, planter og dyr, samt geologiske dannelser, hvis bevarelse af naturvidenskabelige, undervisningsmæssige eller historiske hensyn er af væsentlig interesse.

Stk. 2. Der kan mod fuld erstatning åbnes adgang til at færdes i naturen på steder, hvor sådan færdselsret af hensyn til befolkningens friluftsliv er af væsentlig betydning for almenheden, og hvor færdselen kan finde sted uden at tilsidesætte hensynet til vedkommende ejers eller brugers berettigede og væsentlige interesser, navnlig den private fred eller husfreden.

Stk. 3. Til udyrkede arealer, tilhørende stat og kommune, skal der gives almenheden adgang, for så vidt det kan ske, uden at det offentliges interesser kommer til at lide derved.

§ 2. Alle jordfaste fortidsminder, såsom gravhøje, gravpladser, stendysser og bavgastene, voldsteder og lignende gamle befæstningsanlæg samt ruiner, er fredet. Spørgsmålet om, hvad der falder ind under denne

bestemmelse, og om de nærmere grænser for det fredede område afgøres af nationalmuseet på eget initiativ eller på begæring af ejeren eller vedkommende fredningsnævn eller kommunalbestyrelse. Inden for en omkreds af 100 m fra jordfaste fortidsminder må der ikke uden tilladelse af fredningsnævnet, der om sagen skal indhente udtalelse fra nationalmuseet, opføres bygninger, skure, master o. lign. eller foretages beplantninger, ændringer i terrænet eller andre foranstaltninger, der i væsentlig grad kan virke skæmmende eller ødelæggende på det pågældende fortidsminde. I skove og plantager, hvor bevoksning forefandtes for 1. marts 1961, kan nyplantning dog finde sted, men beplantninger skal holdes i en afstand af mindst 5 m fra fortidsmindets fod. Fredningsnævnet kan efter indhentet udtalelse fra nationalmuseet under hensyntagen til terrænformer, udsigtsforhold m. v. ændre 100 m-zonens afgrænsning, når dens areal ikke forøges. Der må ikke foretages ændringer i den fredede tilstand uden nationalmuseets og fredningsnævnets samtykke. Finder nationalmuseet, at et mindesmærkes værdi er så forringet, at det har mistet sin betydning såvel i arkæologisk som i landskabelig henseende, giver det, efter forud indhentet tilslutning fra fredningsnævnet, ejeren meddelelse herom, hvorefter dennes fulde rådighedsret atter indtræder. Ønsker ejeren af et således frigivet fortidsminde helt at sløjfe dette, skal han mindst 3 måneder forud

fremsende meddelelse herom til nationalmuseet, for at dette, om ønskes, forud kan lade det undersøge. Enhver af nationalmuseet i henhold til denne bestemmelse truffen afgørelse kan, uanset hvem der har rejst sagen, af ejeren, fredningsnævnet eller kommunalbestyrelsen indankes for undervisningsministeren.

Stk. 2. Nationalmuseet kan tilstille tinglysningskontorerne meddelelse, om fornødent bilagt kortskitse til opbevaring i ejendommens akt, vedrørende de i retskredsen fredele fortidsminder, hvorom notering da finder sted i tingbogen.

II. Fredningsmyndighederne.

§ 3. I København og for hver amtsråds-kreds med de dermed i forbindelse stående købstæder oprettes et fredningsnævn bestående af en formand og to andre medlemmer samt suppleanter for disse. Såfremt det findes fornødent, kan der inden for en amtsråds-kreds oprettes flere fredningsnævn, hvis indbyrdes virkeområde inden for amtsråds-kredsen fastsættes af statsministeren.

Stk. 2. Til formand for fredningsnævnet beskikkes statsministeren efter samråd med justitsministeren en dommer, som er ministeriet bekendt for at have kendskab til og interesse for naturfredning, og en suppleant. Denne kan være en dommerfuldmægtig. Af de andre medlemmer af nævnet vælges et medlem og en suppleant af amtsrådet — i København af magistraten —, medens et medlem og en suppleant vælges af den kommunalbestyrelse — i København borgerrepræsentationen —, på hvis område det sted ligger, som sagen angår. Medlemmet eller suppleanten skal vælges uden for amtsrådets, henholdsvis kommunalbestyrelsens eller borgerrepræsentationens, midte. Hvor en fredningssag udelukkende eller tillige angår en ejendom, der tilhører vedkommende kommune, må kun den uden for amtsrådet, henholdsvis kommunalbestyrelsen eller borgerrepræsentationen, valgte person deltage i sagens behandling. Samtlige valg gælder for 4 år, dog skal de første beskikkelser og de første valg efter lovens ikrafttræden kun gælde indtil 14. april 1941 inkl.

Stk. 3. Angår en fredningssag et område i to eller flere fredningskredse, henviser statsministeren sagen til et af nævnene, der

efter statsministerens bestemmelse kan suppleres med et eller flere kommunale medlemmer af det eller de andre nævn. Hvert af nævnene er berettiget til at afsige kendelse i henhold til lovens § 9, 2. stykke.

§ 4. Der oprettes et for hele landet fælles overfredningsnævn bestående af en af statsministeren udnævnt formand, fire af folketinget valgte medlemmer samt to af højesteret blandt rettens dommere valgte medlemmer. På samme måde udnævnes eller vælges suppleanter for medlemmerne. Suppleanter for de af højesteret valgte medlemmer kan om fornødent vælges uden for rettens midte blandt andre personer, der opfylder de almindelige betingelser for udnævnelse til højesteretsdommere. Samtlige valg gælder for 4 år.

Stk. 2. Overfredningsnævnets forretningsorden fastsættes af statsministeren.

Stk. 3. Der nedsættes 2 ankenævn, det ene for København og øernes amter, det andet for Jyllands amter. Ankenævnene består af 3 medlemmer. Som formand beskikker statsministeren efter samråd med justitsministeren en af vedkommende landsrets dommere. De to andre medlemmer vælges af folketinget. Samtlige valg gælder for 4 år.

§ 5. Der nedsættes en for hele landet fælles taksationskommission, bestående af 3 medlemmer, hvoraf 2, deriblandt formanden, beskikkes af statsministeren; det 3. medlem vælges i København af borgerrepræsentationen, på Frederiksberg, i købstæderne og i flækkerne i de sønderjyske landsdele af kommunalbestyrelsen og i det øvrige land for hver amtsråds-kreds af amtsrådet. Samtlige valg gælder for 4 år, dog skal de første beskikkelser og de første valg efter lovens ikrafttræden kun gælde indtil 14. april 1941 inkl.

§ 6. Der oprettes et naturfredningsråd, bestående af 7 medlemmer. 3 medlemmer udnævnes af undervisningsministeren efter samråd med universitetets matematisk-naturvidenskabelige fakultet, eventuelt andre videnskabelige (zoologiske, botaniske eller geologiske) institutioner; et medlem, der skal være særlig skovkyndigt, udnævnes af landbrugsministeren, medens de øvrige 3 medlemmer, af hvilke en skal være

melse kan sup-
runale medlem-
ævn. Hvert af
fsige kendelse i
kke.

or hele landet
estående af en
ormand, fire af
er samt to af
ommere valgte
åde udnævnes
medlemmerne.
ret valgte med-
vælges uden for
personer, der
ingelser for ud-
mere. Samtlige

ets forretnings-
steren.
ankenævn, det
nes amter, det
ikenævnene be-
ormand beskik-
vnråd med ju-
mende landsrets
lemmer vælges
gælder for 4 år.

for hele landet
, bestående af
deriblandt for-
ministeren; det
navn af borger-
iksberg, i køb-
de sønderjyske
relsen og i det
skreds af amts-
: for 4 år, dog
de første valg
un gælde indtil

urfredningsråd,
3 medlemmer
ministeren efter
s matematisk-
tet, eventuelt
giske, botaniske
er; et medlem,
idigt, udnævnes
dens de øvrige
en skal være

arkitekt, udnævnes af statsministeren, som på begæring kan give sådanne foreninger og institutioner, der virker for de af loven omfattede formål, ret til at fremsætte forslag med hensyn til udnævnelsen. Valgene gælder for 4 år.

Stk. 2. Rådet vælger selv sin formand.

§ 7. Når fredningssag er rejst, kan fredningsmyndighederne efter forudgået meddelelse til ejeren kræve fri og uhindret adgang til arealerne, om hvis fredning der er spørgsmål.

III. Fredningssagernes behandling.

a. Fredningsnævnene.

§ 8. Fredningsnævnet er pligtigt at træde i virksomhed, når begæring herom fremsættes af et ministerium, en kommunalbestyrelse eller af en forening eller institution, der er anerkendt i henhold til § 6. I øvrigt træder nævnet i virksomhed, når det anser sådant for påkrævet.

Stk. 2. Formanden sammenkalder nævnet til møde og leder nævnets forhandlinger. Ethvert medlem af nævnet kan kræve nævnet sammenkaldt til afgørelse af spørgsmålet om, hvorvidt nævnet bør træde i virksomhed.

Stk. 3. Nævnet kan, såvel før sagens begyndelse som under sagens gang, besigtige det pågældende område uden tilkaldelse af parterne.

Stk. 4. Nævnets forhandlinger og kendelser indføres i en af formanden autoriseret protokol. Beslutning kan tages, når to medlemmer af nævnet, deriblandt formanden, er til stede. Ved kendelsens afsigelse bør dog alle medlemmer afgive deres stemme.

Stk. 5. Nævnet har ret til at anvende sagkyndig bistand.

§ 9. Enhver offentlig myndighed, der kommer til kundskab om et påtænkt byggeforetagende eller anden foranstaltning, som skønnes at ville gribe forstyrrende ind i den bestående tilstand på de i §§ 1 og 2 nævnte områder, skal uophødelig give formanden for fredningsnævnet meddelelse herom. Kan sådanne indgreb befrygtes som følge af påtænkte vejarbejder eller anlæg af elektriske ledninger, påhviler det vedkommende kommunale råd (amts-, by- eller sogneråd) eller

i sidste tilfælde vedkommende elektricitets-selskab inden arbejdets begyndelse at gøre indberetning til fredningsnævnet.

Stk. 2. Når nævnet herigennem eller på anden måde kommer til kundskab om nogen foranstaltning af nævnte forstyrrende art, kan det ved en foreløbig kendelse, der afsiges snarest muligt og senest i løbet af 8 dage, og som uophødelig forkyndes vedkommende efter reglerne om forkyndelse i borgerlige sager, bestemme, at den pågældende foranstaltning indtil videre helt eller delvis skal stilles i bero. Fredningsnævnets formand træffer bestemmelse om, hvorvidt den foreløbige kendelse vil være at tinglyse. Sagen skal derefter under iagttagelse af reglerne i §§ 10-12 fremmes uden unødvendigt ophold og skal være afsluttet inden forløbet af en måned. Dog kan statsministeren, når uovervindelige hindringer skønnes at have foreligget, bevilge en forlængelse af den ommeldte frist. Kan nævnet ikke straks samles, kan formanden alene inden nævnte tidsfrist afsige en foreløbig kendelse, der da snarest muligt skal forelægges nævnet, som ved sin kendelse stadfæster eller ophæver den.

Stk. 3. Ophæves formandens kendelse, eller går den endelige kendelse ud på, at fredning ikke skal finde sted, skal der samtidig træffes bestemmelse om, hvorvidt og da hvilken erstatning der tilkommer vedkommende i anledning af den skete forsinkelse.

§ 10. Når et spørgsmål om fredning eller færdselsret er rejst af fredningsnævnet eller indbragt for dette og omfanget og beskaffenheden af den fredning, som nævnet efter det foreliggende mener kan komme på tale, kan fastlægges, påhviler det nævnet at indrykke bekendtgørelse i Statstidende og efter bestemmelse af nævnets formand i et eller flere af de stedlige blade om sagens genstand og omfang og samtidig at underrette ejeren af den pågældende ejendom. Når bekendtgørelse har fundet sted i Statstidende, må der ikke foretages noget, der kan danne hindring for eller vanskeliggøre sagens gennemførelse. Bliver sagen ikke gennemført, skal fredningsnævnet, henholdsvis overfredningsnævnet, på begæring ved kendelse afgøre, hvorvidt og da hvilken erstatning der tilkommer ejeren eller andre i anledning af sket forsinkelse.

Stk. 2. Under sagens behandling skal såvel ejendommens ejer som andre i ejendommen berettigede til varetagelse af deres interesser af fredningsnævnet indvarsles til et møde, der i reglen skal afholdes på vedkommende ejendom. Indkaldelsen skal, for så vidt de pågældende har bekendt bopæl her i landet, forkyndes for dem med 8 dages varsel efter reglerne om forkyndelse i borgerlige sager eller med 8 dages varsel ved offentlig indkaldelse i Statstidende og et eller flere af de stedlige blade efter bestemmelse af nævnets formand; har nogen af de pågældende bekendt bopæl i udlandet, eller har han en herboende befuldmægtiget, skal det derhos påhvile formanden at give vedkommende skriftlig meddelelse om mødets afholdelse. Såfremt sagen er rejst på foranledning af et ministerium eller af en kommunalbestyrelse eller en i henhold til § 6 anerkendt forening eller institution, skal der af nævnets formand gives den, der har rejst sagen, skriftlig meddelelse om mødets afholdelse. Sådan meddelelse skal derhos altid gives den stedlige kommunalbestyrelse samt for landkommuners vedkommende tillige amtsrådet. Til yderligere møder end det første sker indvarsling alene ved tilførsel til nævnets protokol og tilkendegivelse til de mødte. Efter udsættelse af en sag på ubestemt tid sker indvarsling alene ved anbefalet brev til de senest mødte.

Stk. 3. De, der giver møde under sagen, skal have behørig lejlighed til at udtale sig skriftligt eller mundtligt for nævnet og til eventuelt at fremsætte krav om erstatning og nærmere begrunde dette. De, der i henhold til ovennævnte bestemmelser skal have underretning om mødets afholdelse, har, selv om de ikke giver møde, ret til at fremsende skriftlig erklæring om det rejste spørgsmål.

§ 11. Det påhviler fredningsnævnet så vidt muligt at søge opnået enighed med ejeren af vedkommende ejendom og andre i denne berettigede om fredning eller færdselsret, ligesom nævnet skal virke for at opnå en ordning, der ikke medfører nogen udgift for det offentlige, jfr. § 17, til erstatnings udredelse. Såfremt sådan enighed opnås, og ordningen er uden udgift for det offentlige, jfr. § 17, kan sagen ordnes ved

overenskomst, der tilføres nævnets protokol; i modsat fald bliver spørgsmålet at afgøre ved kendelse.

Stk. 2. Tilbyder ejeren med tilslutning af de øvrige i ejendommen berettigede at pålægge ejendommen servitut om fredning eller færdselsret uden erstatning efter § 17, kan den forberedende behandling af sagen foretages af formanden alene.

§ 12. Ved spørgsmål om, hvorvidt et område af naturvidenskabelige eller undervisningsmæssige grunde bør fredes, skal fredningsnævnet, forinden kendelse afsiges, indhente en erklæring fra naturfredningsrådet; såfremt dette ikke anser fredninger for at være af væsentlig interesse, kan fredning ikke iværksættes.

Stk. 2. Ved spørgsmål om fredning af et område af historiske grunde eller på grund af dets naturskønhed, beliggenhed eller ejendommelighed, kan nævnet, forinden sagen afgøres, indhente en erklæring fra naturfredningsrådet.

§ 13. Fredningsnævnet kan ved kendelse afgøre, om et inden for nævnets virkekreds liggende område skal fredes, og hvilke foranstaltninger der i den anledning skal træffes.

Stk. 2. Bestemmelse om fredning kan navnlig gå ud på, at det pågældende område skal bevares i dets naturlige tilstand, derunder med bevarelse af planter, dyr og geologiske dannelser, bibeholdes uforandret eller vedligeholdes på bestemt måde, at det enten slet ikke eller kun på bestemt måde må udnyttes, bebygges eller beplantes, a der ikke må anbringes master, boder eller andre indretninger, der kan virke skæmmende, at en udsigt skal bevares eller — om den måtte være tilgroet — genåbnes, eller at færdsel på et fredet område helt eller delvis forbydes. Ved kendelser, der vedrører bebyggelser, kan det, når forholdene særlig måtte tale derfor, tillige bestemmes, at opførelsen af en bygning eller ombygning af eller tilbygning til en bestående bygning ikke må begyndes, forinden tegninger og planer for bygningen er godkendt af fredningsnævnet. I særlige tilfælde kan det derhos bestemmes, at allerede skete bebyggelser, beplantninger eller andre indretninger, der virker skæmmende, vil være at fjerne,

protokol;
at afgøre

lutning af
de at på-
fredning
efter § 17,
af sagen

forvidt et
ler under-
edes, skal
se afsiges,
frednings-
fredninger
kan fred-

ning af et
på grund
hed eller
forinden
læring fra

d kendelse
virkekreds
hvilke for-
ning skal

ling kan
dende om-
e tilstand,
er, dyr og
uforandret
ide, at det
æmt måde
plantes, af
boder eller
rke skæm-
es eller —
genåbnes,
le helt eller
er vedrører
lene særlig
nes, at op-
bygning af
le bygning
gninger og
dt af fred-
an det der-
bebyggel-
dretninger,
at fjerne,

såfremt dette ikke er forbundet med uforholdsmæssige værditab.

Stk. 3. Endvidere kan nævnet ved kendelse bestemme, at der på nærmere angiven måde og i nærmere fastsat omfang skal være adgang for alle og enhver til at færdes på de i § 1, 3. stykke, nævnte steder. Nævnet kan såvel ved den oprindelige kendelse som senere fastsætte ordensbestemmelser for sådanne områder.

Stk. 4. Ved overenskomst med grundejeren kan gennemførelsen af en fredning, når det findes hensigtsmæssigt, også ske ved afståelse af vedkommende ejendom til staten eller til en kommune. Endvidere kan en af hensyn til almenvellet påkrævet adgang for alle og enhver til et område efter omstændighederne gennemføres ved ekspropriation i stedet for ved servitutpålæggelse. Sådant ekspropriation foretages af et af overfredningsnævnet nedsat udvalg på 3 medlemmer, hvoriblandt formanden, i overensstemmelse med reglerne i forordningen af 5. marts 1845 om grundafståelser m. m. i anledning af jernbaners anlæg. Eventuelt fornødne taksationer foretages af den i nærværende lovs § 5 nævnte taksationskommission.

§ 14. Ved kendelser, der går ud på, at nogen af de i § 13 ommeldte foranstaltninger skal finde sted, skal det tillige bestemmes, hvilke foranstaltninger ejeren eller brugeren af vedkommende ejendom skal træffe til fredningens gennemførelse, og om der tilkommer ejeren eller nogen anden i ejendommen berettiget erstatning; i bekræftende fald skal der endvidere træffes bestemmelse om erstatningens størrelse og fordeling mellem ejeren og andre berettigede, som måtte have nedlagt påstand om erstatning. Er ejendommen givet en anden til brug, bestemmer nævnet, om den brugeren tilkommende erstatning skal ydes ham ved fradrag i hans afgift eller undtagelsesvis ved udbetaling af et beløb én gang for alle.

Stk. 2. Ved kendelsen kan det under ganske særlige forhold bestemmes, at fredningen skal være betinget af, at den ikke medfører nogen udgift for de i § 17 nævnte offentlige kasser til erstatnings udredelse, eller af, at erstatningen er udredet inden en ved kendelsen fastsat frist.

§ 15. Kendelser, der går ud på, at nogen af de i § 13 ommeldte foranstaltninger skal finde sted, skal forkyndes for ejeren og for de andre i ejendommen berettigede, som har givet møde under sagen eller har fremsat berettiget ønske om underretning, efter reglerne om forkyndelse i borgerlige sager. Afskrift af kendelsen skal tilstilles nævnets medlemmer.

Stk. 2. Om kendelser, der går ud på, at intet skal foretages, skal skriftlig meddelelse tilstilles de i ejendommen berettigede, som har givet møde under sagen.

Stk. 3. Meddelelse om de af fredningsnævnet afsagte kendelser skal derhos i alle tilfælde inden 8 dage efter kendelsens afsigelse offentliggøres i Statstidende. Udskrift af kendelse eller beslutning skal tillige inden 8 dage tilstilles den, der har rejst sagen, samt andre interesserede efter nærmere af statsministeren fastsatte retningslinjer.

§ 16. Det påhviler fredningsnævnets formand at træffe de fornødne foranstaltninger til gennemførelsen og sikringen af den ved overenskomst eller kendelse fastsatte ordning, derunder tinglysning af udskrift af overenskomst eller kendelse og udbetaling af tilkendt erstatning samt bekendtgørelse om ordningen og afmærkning af dennes område. Foretager ejeren eller brugeren ikke de ham ifølge overenskomst eller kendelse påhvilende foranstaltninger, lader nævnets formand det fornødne udføre for hans regning og kan hertil erholde forskud af amtsfonden eller vedkommende kommunale kasse. Det medgæede beløb kan inddrives hos ejeren eller brugeren ved udpantning.

Stk. 2. Når en tinglyst frednings- eller færdselsservitut bortfalder eller hæves, påhviler det fredningsnævnets formand at foranledige udsettelse af tingbogen samt fornøden bekendtgørelse m. m.

§ 17. Af erstatningen udredes tre fjerdedele af statskassen. Den sidste fjerdedel udredes af det pågældende amtsfond og de i amtsråds kredsen beliggende købstadkommuner efter folketal i henhold til den senest offentliggjorte folketælling. Ligger den fredede ejendom helt i København, Frederiksberg, købstæderne eller flækkerne i de sønderjyske landsdele, udredes denne fjerdedel dog alene af den pågældende kommunale

kasse. Ligger ejendommen dels i en by og dels i en amtsrådsreds eller i flere amtsrådsredse, træffer indenrigsministeren bestemmelse om fordelingen af den de kommunale kasser påhvilede fjerdedel af erstatningen.

Stk. 2. I tilfælde, hvor det drejer sig om en sag, der vil medføre store udgifter, jfr. § 21, stk. 1, og hvor sagen har betydning for hele landet eller store dele deraf, medens den by- eller amtskommune, hvori det pågældende område ligger, ikke har særlig interesse i sagen, kan overfredningsnævnet ved enstemmig beslutning bestemme, at statskassen skal udrede indtil ni tiendedele af erstatningen.

Stk. 3. Må beboerne i en eller flere kommuner, der efter foranstående ikke er bidragspligtige, antages at have en væsentlig fordel af en ordning, kan det pålægges den pågældende kommune at udrede en passende del af erstatningen.

§ 18. En ved overenskomst eller kendelse pålagt servitut angående fredning eller færdselsret kan senere efter andragende fra ejeren hæves ved en af fredningsnævnet afsagt kendelse, såfremt nævnet enstemmigt skønner, at almenheden ikke længere har interesse i at bevare den. Dersom overfredningsnævnet har afsagt kendelse i sagen, kan denne hæves af overfredningsnævnet.

Stk. 2. Reglerne i § 15 finder også anvendelse ved sådanne kendelser, jfr. i øvrigt § 16, 2. stykke.

b. Overfredningsnævnet.

§ 19. De af fredningsnævnet afsagte endelige kendelser og trufne beslutninger kan, bortset fra de i § 30 a omhandlede afgørelser, indbringes for overfredningsnævnet. Indbringelse kan foretages af ejeren eller af andre i ejendommen berettigede, som har givet møde under sagen, af et ministerium, af en i sagen interesseret kommunalbestyrelse eller af en forening eller institution, der er anerkendt i henhold til § 6.

Stk. 2. Ankefristen er i alle tilfælde 4 uger fra kendelsens afsigelse eller beslutningens tagelse at regne, dog at fristen, for så vidt angår de personer, for hvilke fredningsnævnets kendelser i henhold til § 15, 1. stykke, skal forkyndes, regnes fra kendelsens forkyndelse. Statsministeren kan dog undtagelsesvis, når særlige grunde foreligger,

tillade anke, når andragende herom indgives inden 3 måneder efter kendelsens afsigelse.

Stk. 3. Enhver kendelse, der medfører udgift for det offentlige til erstatnings udredelse til et beløb af over 3 000 kr., skal af fredningsnævnet forelægges for overfredningsnævnet.

Stk. 4. Overfredningsnævnet er ved sin afgørelse berettiget til at udvide eller indskrænke fredningens omfang, samt til i øvrigt at ændre de af fredningsnævnet trufne bestemmelser, uanset på hvis foranledning sagen oprindeligt er rejst eller indanket og uanset de for fredningsnævnet nedlagte påstande.

Stk. 5. Går den af fredningsnævnet afsagte kendelse ud på, at intet skal foretages, kan overfredningsnævnet hjemvise sagen til genoptagelse og sædvanlig behandling af fredningsnævnet. Sådant hjemvisning kan også ske, når overfredningsnævnet har besluttet en udvidelse af fredningens omfang.

Stk. 6. Overfredningsnævnet er berettiget til at tilkalde sagkyndig bistand, ligesom det kan indhente erklæring fra naturfredningsrådet.

Stk. 7. Overfredningsnævnets formand sammenkalder nævnet til møde og leder nævnets forhandlinger. Overfredningsnævnets forhandlinger og kendelser indføres i en af formanden autoriseret protokol. Såfremt sagen for fredningsnævnet er rejst af et ministerium, af en kommunalbestyrelse eller en i henhold til § 6 anerkendt forening eller institution, skal den pågældende have lejlighed til at udtale sig skriftligt eller mundtligt for overfredningsnævnet.

Stk. 8. Under overfredningsnævnets behandling af en af fredningsnævnet truffet afgørelse må der ikke foretages noget, der kan danne hindring for eller vanskeliggøre sagens gennemførelse. Bestemmelsen i § 10, stk. 1, sidste punktum, finder tilsvarende anvendelse med hensyn til den ved overfredningsnævnets behandling skete forsinkelse.

§ 20. Såfremt der under sagen foreligger spørgsmål om erstatnings tilkendelse, størrelse eller fordeling, skal overfredningsnævnet søge at tilvejebringe en mindelig overenskomst med de pågældende. Opnås en sådan ikke, kan erstatningsspørgsmålene,

om ind-
slens af-
fører ud-
gs udre-
, skal af
overfred-

ved sin
ller ind-
nt til i
snævnet
is foran-
ller ind-
snævnet

t afsagte
ges, kan
i til gen-
af fred-
an også
besluttet

rettiget
ligesom
sturfred-

formand
og leder
ngsnæv-
dføres i
kol. Så-
rejt af
styrelse
forening
de have
gt eller

rets be-
; truffet
get, der
eliggøre
i § 10,
varende
d over-
te for-

religger
se, stør-
ngsnæv-
ig over-
nå en
målene,

såfremt ejerne og de andre i ejendommene berettigede, som har givet møde under sagen, deri erklærer sig enige, afgøres af overfredningsnævnet; i modsat fald forelægger overfredningsnævnet efter afgørelse af spørgsmålene om, for hvilke krav der vil være at yde erstatning, og om fordelingen af erstatningerne mellem ejerne og andre i ejendommene berettigede, sagen for den i § 5 omhandlede taksationskommission, der afgør spørgsmålet om erstatningernes størrelse. Taksationskommissionen har ret til at anvende sagkyndig bistand. Til taksationen skal alle i taksationen interesserede og formanden for fredningsnævnet indvarsles af taksationskommissionen efter reglerne i §10. Af taksationskommissionens protokol sendes de fornødne udskrifter til lodsejerne samt fuldstændige afskrifter til fredningsnævnets medlemmer, taksatorerne og overfredningsnævnet. Når taksationskommissionens vurdering foreligger, tilbagesendes sagen til overfredningsnævnet, der træffer bestemmelse i sagen og afgør alle andre i denne foreliggende spørgsmål.

Stk. 2. Overfredningsnævnets kendelser er endelige; de skal forkyndes for ejerne og de i ejendommene berettigede, som har givet møde under sagen, efter reglerne om forkyndelse i borgerlige sager. Reglerne i § 15, 3. stykke, finder tilsvarende anvendelse.

§ 21. Hvis overfredningsnævnets kendelse medfører udgift for det offentlige til erstatnings udredelse til et beløb af over 10 000 kr., fremsendes kendelsen af overfredningsnævnet til statsministeren, der afgør, om han vil fremme sagen ved at søge bevilling ved finansloven til at udrede statskassens andel af beløbet.

Stk. 2. Når statens andel er bevilget, er dermed også vedkommende by- og amtskommuner forpligtede til at udrede deres andel af beløbet.

IV. Almindelige bestemmelser.

§ 22. Uden for byer og bymæssige bebyggelser og uden for områder, der er omfattet af en godkendt byudviklingsplan eller byplan (dispositionsplan), må der ikke uden fredningsnævnets tilladelse opføres bygninger bortset fra sådanne, der alene tjener landbrugs-, skovbrugs-, fiskerierhvervet eller andet på stedet naturligt erhverv samt

lokal helårsbeboelse. Nævnets afgørelse skal træffes inden 6 måneder fra begæringens modtagelse i nævnet.

Stk. 2. Såfremt tilladelse i henhold til stk. 1, jfr. § 19, nægtes og ejendommen derved falder i værdi, er ejeren berettiget til erstatning for den ved afslaget forvoldte værdinedgang. Fredningsnævnet fastsætter så vidt muligt med ejerens tilslutning erstatningen ved kendelse. Om kendelsens indbringelse for overfredningsnævnet gælder lovens almindelige regler. Erstatningen udredes som i § 17 anført.

§ 23. Alle for græsvekst blottede strandbredder, om hvilke ejeren ikke kan godtgøre, at de før den 1. januar 1916 var inddraget under havearealer eller under en på vedkommende ejendom dreven erhvervsvirksomhed, såsom værft, fabrik eller lignende, er åbne for almenheden for færdsel til fods, dog på eget ansvar.

Stk. 2. Forekommer der hindringer for denne færdsel, skal det stedlige fredningsnævn, når dets opmærksomhed henledes derpå, ved kendelse træffe bestemmelse om, i hvilket omfang og inden hvilken frist sådanne hindringer skal fjernes. Fredningsnævnet skal på begæring af vedkommende ejer eller bruger afgøre, hvorvidt der tilføjes nogen af disse bestemt påviselig skade f. eks. ved fjernelse af hindringer, der er lovligt anbragt inden fremsættelsen for rigsdagen af forslaget til denne lov. Fredningsnævnet afgør derhos, hvilken erstatning der i anledning heraf vil være at yde.

Stk. 3. Når enerådighed over den til en ejendom hørende strandbred eller en del af denne skønnes nødvendig for en på ejendommen dreven erhvervsvirksomhed, eller når andre særlige grunde taler for at udelukke eller begrænse almenhedens færdsel på strandbredden, kan fredningsnævnet træffe afgørelse herom ved kendelse.

Stk. 4. Ophold på og badning fra den frie strandbred kan forbydes af vedkommende ejendoms ejer eller bruger, medmindre der ved en af fredningsnævnet i overensstemmelse med lovens almindelige regler — særlig § 1, 3. stykke, og § 13, 3. stykke — afsagt kendelse er givet adgang dertil eller der i øvrigt er ret dertil for almenheden.

Stk. 5. På den frie strandbred må der ikke uden fredningsnævnets samtykke iværk-

sættes foranstaltninger, der er til hinder for den frie færdsel, eller i det hele foretages noget, der vil være til væsentlig ulempe for almenhedens ret hertil. Herfra undtages dog høfder, ålegårde, kreaturhegn og badeindretninger, når der holdes passage åben bagom, over eller gennem de pågældende anlæg.

Stk. 6. I tilfælde, hvor adgangen til den frie strandbred er af særlig betydning for almenheden, skal fredningsnævnet så vidt muligt sørge for, at der i fornødent omfang haves adgangsveje til strandbredden. Hvor sådanne adgangsveje savnes, kan fredningsnævnet henvende sig til vedkommende kommunalbestyrelse, der drager omsorg for, at en dertil brugelig offentlig sti udlægges og optages på kommunens stifortegnelse i overensstemmelse med bestemmelserne i kap. V i lov nr. 95 af 29. marts 1957 om bestyrelsen af de offentlige veje. De kommunen herved påførte udgifter erstattes overensstemmende med reglerne i nærværende lov.

Stk. 7. Hvor der er adgang for almenheden efter denne paragrafs 1. og 4. stykke, samt hvor en ejer frivillig giver den i 4. stykke nævnte adgang til ophold og badning fra strandbredden, helt eller delvis, kan ejeren kræve, at der af fredningsnævnet udfærdiges et reglement, der bekendtgøres ved opslag på stedet, og hvori der gives nærmere ordensbestemmelser for sømmelig færden, badning og opførsel i det hele fra almenhedens side. Ejeren og hans folk har myndighed til ordenens og sømmelig adfærds opretholdelse.

Stk. 8. Befæstningsanlæg og havnearealer er ikke foranstående bestemmelser undergivne.

Stk. 9. Til strandbredder ved digestrækninger, som har til opgave at beskytte et bagved liggende lavt land, har almenheden ikke adgang, medmindre der efter forhandling mellem fredningsnævnet og digebestyrelsen er meddelt tilladelse dertil. Forinden sådan tilladelse meddeles, skal der af de nævnte myndigheder i forening udfærdiges et ordensreglement, hvis overholdelse digebestyrelsen skal hævde.

Stk. 10. Enhver udgift til kontrol og opsyn samt til arbejder, som er nødvendige for at adgang kan tilstedes, og til udbedring af skader, som offentligheden påfører digerne,

refunderes digebestyrelsen med halvdelen af statskassen, en fjerdedel af amtsfonden og en fjerdedel af de i landsdelen beliggende bykommuner.

§ 24. De staten, kommuner, kirker, præsteembeder og offentlige stiftelser tilhørende skove, herunder plantager, er åbne for almenheden for færdsel til fods, men på eget ansvar. Bestemmelser, som af landbrugsministeren, eventuelt efter forhandling med vedkommende anden minister, for sådanne skoves vedkommende måtte blive fastsat til forebyggelse af brandfare, ulovlig jagt og skovtyveri og til beskyttelse af nye kulturer, enge og græsgange m. v. samt af vildt og til ordens overholdelse i det hele, vil uvægerligt være at efterkomme. Adgang til skovene må kun finde sted ad de veje, stier, broer og landingssteder, som fører til dem, og løse hunde må ikke medtages.

Stk. 2. På begæring af ejeren kan også fredningsnævnet fastsætte ordensbestemmelser for almenhedens adgang til de skove, som ikke er statens.

Stk. 3. Skovejeren er berettiget til selv eller ved sit personale at anholde den, der i skoven færdes på anden måde end tilladt eller gribes i overtrædelse af forbud, og til at affordre ham oplysning om navn, stilling og bopæl, samt til i vægringstilfælde, eller hvis oplysningerne synes uantagelige, at føre ham til nærmeste politimyndighed.

Stk. 4. Såfremt ejeren af en af de omhandlede skove formener, at særlige grunde taler for at udelukke eller begrænse den nævnte færdsel, kan han indbringe spørgsmålet for fredningsnævnet, der da træffer afgørelse herom ved kendelse.

Stk. 5. Anden færdsel i skoven kan forbydes af ejeren eller brugeren, medmindre der ved en af fredningsnævnet i overensstemmelse med lovens almindelige regler — særlig § 1, 3. stykke, og § 13, 3. stykke — afsagt kendelse er givet tilladelse hertil.

Stk. 6. I skove, i hvilke almenheden i henhold til foranstående bestemmelser har ret til at færdes, er enhver beskadigelse af træer og buske, opgravning af planter, indsamling af olden og andet træfrø, kogler, løv, mos, fugleæg og svampe samt bær- og nøddeplukning forbudt, medmindre der er meddelt særlig tilladelse dertil, eller det

fo:
ell

br:
en
hv
da
by
ud
ni
ek
br
reg
ve
ko
bri
ka
ve
till
str
fre
ve
mi
på

de
pri
un
sar
for
me
sid
byg
er
De
en
till
ans
dor
S
anv
kor
om
ang
for
elle
ger.
befi
S
ind
og
bre
star

alvdelen
tsfonden
liggende

kirker,
elser til-
er åbne
ds, men
af land-
handling
r, for så-
tte blive
e, ulovlig
se af nye
samt af
det hele,
Adgang
de veje,
fører til
ages.
kan også
sbestem-
de skove,

st til selv
den, der i
nd tilladt
ud, og til
ævn, stil-
gstillfælde,
ntagelige,
yndighed.
omhand-
unde taler
en nævnte
smålet for
afgørelse

1 kan for-
nedmindre
i overens-
e regler —
stykke —
hertil.
enheden i
melser har
adigelse af
anter, ind-
rø, kogler,
nt bær- og
dre der er
eller det

foretages som led i videnskabelig forskning eller undervisning.

§ 25. På de for græsvekst blottede strandbredder og på områder, der ligger inden for en afstand af indtil 100 m fra disse eller, hvor en sådan strandbred ikke findes, fra daglig højvandslinje, må der ikke opføres bygninger eller anbringes andre til beboelse, udsalgssted eller lignende indretninger. Hvor en ved lovens ikrafttræden eksisterende offentlig vej fører langs strandbredden inden for nævnte afstand, gælder reglen dog kun arealet på strandsiden af vejen; på dette areal må der ikke uden vedkommende fredningsnævns samtykke anbringes hegn, beplantning eller andet, der kan være til hinder for den fri udsigt fra vejen. Byggelinjen bestemmes i de enkelte tilfælde af den nedenfor i stk. 4 nævnte strandfredningskommission. De af strandfredningskommissionen truffne bestemmelser vedrørende byggelinjer tinglyses ved kommissionens foranstaltning og noteres på de pågældende ejendommers blad i tingbogen.

Stk. 2. Inden for en afstand af 300 m fra de i § 24, 1. stykke, omhandlede skove samt private skove på 20 ha eller derover, der under sammenhængende eller hovedsagelig sammenhængende skovstykker, hørende til forskellige ejendomme, må der kun bygges med fredningsnævnets tilladelse, jfr. næstsidste stykke, medmindre en væsentlig bebyggelse inden for denne afstand allerede er begyndt inden denne lovs ikrafttræden. De betingelser, som måtte være knyttet til en i henhold til denne bestemmelse givne tilladelse, kan ved fredningsnævnets foranstaltning tinglyses på vedkommende ejendom.

Stk. 3. Disse bestemmelser, der finder anvendelse på alle de arealer, for hvis vedkommende der ikke var afsluttet kontrakt om bebyggelse inden det i § 23, 2. stykke, angivne tidspunkt, skal ikke være til hinder for opførelse af de for landbrugs-, skovbrugs- eller fiskerierhvervet nødvendige bygninger, og bestemmelserne gælder ikke for befæstningsanlæg og havnearealer.

Stk. 4. Inden for en afstand af 150 m fra indsøer med en vandflade på mindst 3 ha og fra offentlige vandløb med en bundbredde på mindst 4 m og inden for en afstand af 100 m fra de i lov nr. 95 af 29. marts

1957 om bestyrelsen af de offentlige veje under § 3, stk. 2 a)-c), nævnte hovedlande-veje og landeveje må der ligeledes kun bygges med fredningsnævnets tilladelse, jfr. næstsidste stykke, medmindre en væsentlig bebyggelse inden for disse afstande allerede er begyndt inden den 1. marts 1961. Reglen i stk. 2, sidste punktum, finder tilsvarende anvendelse. Bestemmelserne er ikke til hinder for opførelse af de for landbrugs-, skovbrugs- eller fiskerierhvervet nødvendige bygninger og gælder ikke for befæstningsanlæg og havnearealer.

Stk. 5. Det i 1. stykke omhandlede forbud gælder ikke for de områder, der ved lovens ikrafttræden henhører under staden København eller købstædernes bygrunde, ej heller for de kyststrækninger, som er undergivet offentlig fredning i henhold til lov nr. 163 af 11. maj 1935. Statsministeren kan efter indstilling af en særlig strandfredningskommission, om hvis oprettelse og opgaver bestemmelse vil være at træffe ved kongelig anordning, bestemme, at forbudet ikke skal komme til anvendelse på bestemt afgrænsede områder, som naturligt hører til en allerede eksisterende bymæssig bebyggelse. I øvrigt kan undtagelser fra det omhandlede forbud, når omstændighederne særligt taler derfor, bevilges af den nævnte strandfredningskommission. Efter ophøret af kommissionens virksomhed kan sådanne undtagelser bevilges af statsministeren efter indhentet erklæring fra vedkommende kommunalråd og fredningsnævn samt naturfredningsrådet, når arealet, der ønskes bebygget, naturligt hører til en allerede eksisterende bebyggelse, eller andre særlige grunde taler derfor.

Stk. 6. For at opnå den i 2. og 4. stykke nævnte tilladelse skal den, der ønsker at bygge, til fredningsnævnet rette henvendelse herom, ledsaget af tegning, fotografi eller lignende, hvoraf man klart kan skønne om virkningen af den påtænkte bygning i forhold til det omgivende landskab. Nævnet skal ved sin afgørelse tage hensyn til, hvorvidt bygningen ved sit udseende eller beliggenhed vil få en skæmmende virkning på det omgivende landskab eller ødelægge eller væsentlig forringe en for almenheden særlig værdifuld udsigt. Forinden tilladelse meddeles, skal der i tvivlstilfælde indhentes erklæring fra naturfredningsrådet eller Dan-

marks Naturfredningsforening, henholdsvis for områder af naturvidenskabelig betydning og for områder af anden væsentlig betydning for almenheden.

Stk. 7. I alle tilfælde, i hvilke en bebyggelse inden for de i stk. 1 og 2 angivne byggelinjer er hjemlet i medfør af foranstående bestemmelser, såvel som i alle tilfælde af villabebyggelse på grunde ved landets kyster, må ombygning eller nyopførelse af bygninger, hvorved bebyggelsens karakter væsentligt forandres, ikke finde sted uden fredningsnævnets tilladelse.

§ 26. De i denne lov omhandlede færdselsrettigheder gør ingen forandring i de i lov om jagten af 28. april 1931 anførte bestemmelser.

§ 27. Når fredningsnævnet skønner, at afgørelsen af et spørgsmål af retlig art, såsom om en afspærrings berettigelse, om en færdselsrets eksistens eller udstrækning eller lignende, har betydning for en for nævnet foreliggende sag, og forligsmæssig ordning ikke er at opnå, skal nævnet, for så vidt det ikke beslutter at lade sagen falde, søge domstolenes afgørelse af det pågældende spørgsmål ved at anlægge sag mod vedkommende ejer eller bruger. Sagen er for nævnets vedkommende beneficeret i 1. instans.

§ 28. Efter indstilling af naturfredningsrådet kan statsministeren bestemme, at arter eller samfund af planter og dyr, med undtagelse af pattedyr og fugle, samt geologiske dannelser, hvis bevarelse af naturvidenskabelige, undervisningsmæssige eller historiske hensyn har væsentlig interesse, skal være fredede, enten i hele landet eller i dele af dette. Statsministeren fastsætter i hvert enkelt tilfælde de nærmere regler om fredningens omfang og træffer foranstaltninger til dennes gennemførelse.

§ 29. Af hvert fredningsnævn vil der være at føre et nøjagtigt register over alle fredede eller for offentlig færdsel åbnede områder; nærmere bestemmelser i denne henseende kan træffes af statsministeren. Et centralregister for hele landet på grundlag af nævnenes registre føres af statsministeriet.

§ 30. Enhver art af friluftsklamer uden for gader, veje og pladser i byer og bymæssige bebyggelser er forbudt. Herfra undtages dog klamer vedrørende en næringsdrift eller virksomhed, når reklamen er anbragt i umiddelbar tilknytning til næringsdriften eller virksomheden. Dog kan fredningsnævnet forbyde klamer, der virker særlig dominerende i landskabet eller er synlige over store afstande. Med fredningsnævnets og de pågældende vejmyndigheders tilladelse kan der opstilles skilte, der alene henviser til en næringsdrifts eller virksomheds beliggenhed.

Stk. 2. Ved friluftsklamer forstås alle plakater, afbildninger, fritstående reklameskilte og andre indretninger i reklameøjemed, herunder lysklamer.

§ 30 a. Fredningsnævnets afgørelser i de i § 25, stk. 2 og 4, og i § 30 omhandlede sager kan indbringes for vedkommende ankenævn. § 19, stk. 1, 2. punktum, og stk. 2, stk. 6 og stk. 7, finder tilsvarende anvendelse. Ankenævnets afgørelser er endelige.

§ 31. Statsministeren kan give nærmere regler om ensartet tilsyn med fredede områder.

§ 32. Alle udgifter vedrørende fredningsnævnene, heri indbefattet befodringsudgifter og dagpenge til nævnenes medlemmer, udgifter til sagkyndig bistand samt udgifter, der måtte påløbe i henhold til § 16, afholdes i København, Frederiksberg, købstæderne og flækkerne i de sønderjyske landsdele af kommunens kasse og på landet af amtsfonden. Ligger det sted, som sagen angår, dels i en by og dels i en amtsrådsreds eller i flere amtsrådsredse, træffer indenrigsministeren bestemmelse om fordelingen af udgifterne.

Stk. 2. Alle udgifter vedrørende overfredningsnævnet, ankenævnene og naturfredningsrådet, heri indbefattet befodringsudgifter og dagpenge til disses medlemmer og udgifter til sagkyndig bistand, afholdes af statskassen.

Stk. 3. Udgifter vedrørende taksationskommissionen, heri indbefattet befodringsudgifter og dagpenge til kommissionens medlemmer og udgifter til sagkyndig bistand, afholdes ligeledes af statskassen.

Stk. 4. Bortset fra erstatninger, jfr. § 17, afholdes andre ved loven foranledigede udgifter, herunder udgifter til skiltning ved fredede områder, af statskassen.

Stk. 5. De statskassen påhvilende udgifter bevilges ved finansloven.

Stk. 6. Overenskomster om fredning og udskrifter af fredningsnævnenes, overfredningsnævnets, ankenævnenes og taksationskommissionens protokoller er stempelfri; for tinglysning af overenskomster og kendelser og for genparter af ejendomsblade, udskrifter og lignende til brug for nævnene erlægges intet gebyr.

V. Fredningsplaner.

§ 33. Det påhviler statsministeren at lade udarbejde planer over og beskrivelse af almeninteressante eller særlig ejendommelige landskaber samt arealer, som det på grund af deres naturskønhed eller beliggenhed må anses for ønskeligt at bevare fri for bebyggelse eller andre foranstaltninger, der kan ødelægge eller forringe de pågældende områder for almenheden.

Stk. 2. Udgifterne hertil bevilges på finansloven.

§ 34. Til at udarbejde de i § 33 nævnte planer kan statsministeren nedsætte et udvalg for hele landet eller særlige udvalg for en eller flere amtsråds kredse eller for andre nærmere bestemte områder. Statsministeren bemyndiges til at overføre overfredningsnævnets adgang til at dispensere fra de i henhold til § 31 i lov nr. 140 af 7. maj 1937 om naturfredning, som ændret ved lov nr. 129 af 13. april 1938 og lov nr. 339 af 25. juni 1940, godkendte fredningsplaner til et af de i henhold til foranstående bestemmelser nedsatte fredningsplanudvalg og således, at bestemmelserne i § 35, 4. og 5. punktum, samt § 36, 2. punktum, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Udvalgene kan antage fornøden sagkyndig medhjælp.

§ 35. Når en fredningsplan er udarbejdet af et af de i § 34 omhandlede udvalg, indsender dette planen til overfredningsnævnet. Såfremt overfredningsnævnet godkender fredningsplanen, hvorefter bekendtgørelse vil være at indrykke i Statstidende, må, indtil

fredning af de pågældende arealer er gennemført eller endeligt opgivet, hvorefter bekendtgørelse ligeledes indrykkes i Statstidende, tilstanden på de under planen indtagne områder ikke uden vedkommende udvalgs tilladelse forandres, men de pågældende arealer må udelukkende udnyttes på samme måde som hidtil. Navnlig må der i det omhandlede tidsrum ikke uden udvalgets tilladelse på arealerne opføres bygninger af nogen art eller anbringes master, boder eller andre indretninger eller foretages beplantninger, der kan ødelægge eller forringe de pågældende områders betydning for almenheden. Såfremt udvalgets tilladelse nægtes, kan ejeren indanke sagen for vedkommende ankenævn. § 19, stk. 2, stk. 6 og stk. 7, finder tilsvarende anvendelse. Går ankenævnets afgørelse imod ejeren, kan han kræve fredningssag rejst i overensstemmelse med lovens almindelige bestemmelser.

Stk. 2. Såfremt det kan forventes, at en ejendom, der påtænkes omfattet af en under udarbejdelse værende fredningsplan, vil blive anvendt på en måde, der må antages at komme i strid med planen, kan statsministeren efter begæring af et af de i § 34 nævnte udvalg nedlægge forbud mod en sådan anvendelse. Forbud kan kun nedlægges for ét år, men kan dog, hvor særlige omstændigheder taler herfor, forlænges for yderligere ét år.

§ 36. Når overfredningsnævnets godkendelse foreligger, foranlediger det udvalg, der har udarbejdet fredningsplanen, denne tinglyst og noteret på tingbogens blade for de ejendomme, som helt eller delvis omfattes af planen. Aflysning skal ligeledes ved udvalgets foranstaltning finde sted, når planerne er endeligt opgivet.

§ 37. Det påhviler endvidere de i § 34 omhandlede udvalg at underrette statsministeren om, hvilke arealer der er indtaget under fredningsplanerne med henblik på udnyttelse som opholdspladser, campingpladser o. lign. samt til frie badestrande.

Stk. 2. Statsministeren kan pålægge udvalgene at søge sådanne arealer erhvervet til det offentlige eller på anden måde sikret til det tilsigtede formål ved overenskomst med ejeren og andre i vedkommende ejendom berettigede.

Stk. 3. Om udfaldet af forhandlingerne afgiver udvalget meddelelse til statsministeren, som afgør, om sagen skal fremmes på det ved forhandlingerne tilvejebragte grundlag henholdsvis ved rejsning af fredningssag efter naturfredningslovens almindelige regler.

Stk. 4. Statsministeren kan gøre sin godkendelse betinget af, at købesummen for ejendommen eller erstatningen for servitutten udredes på samme måde som i § 17 anført.

§ 38. Skønner et udvalg, at spørgsmålet om et areals fredning kan forventes rejst snarest efter fredningsplanens godkendelse af overfredningsnævnet, kan udvalget vælge at rejse fredningssag efter lovens almindelige regler.

§ 39. Bestemmelserne i § 7 og § 32, sidste stykke, finder anvendelse på de i § 34 omhandlede udvalg.

VI. Straffebestemmelser.

§ 40. Den, der handler i strid med en i henhold til denne lov fastsat ordning eller i øvrigt gør sig skyldig i overtrædelse af denne lov eller de i medfør af samme givne bestemmelser eller krænker fredninger i henhold til deklaration til nationalmuseet, straffes med bøder, hvorhos han under en løbende bøde kan tilpligtes at fjerne den ulovligt anbragte indretning eller genoprette den ulovligt ændrede tilstand.

Stk. 2. Enhver tilsmudsning af naturen, såsom henkastning af papir, affald, flasker,

konservesdåser og lignende er forbudt. Overtrædelse medfører bøder. Med bøder straffes ligeledes alvorligt misbrug af tilladt færdselsadgang til et område, til hvilket der er givet adgang for alle og enhver.

VII. Lovens ikrafttræden.

§ 41. Denne lov, der ikke gælder for Færøerne, træder i kraft den 1. juli 1937. Fra samme tidspunkt ophæves lov om naturfredning af 8. maj 1917, lov om ændringer i samme lov af 15. december 1922, samt lov om udvidelse af lovgivningen om naturfredning, jfr. lov nr. 245 af 8. maj 1917, til de sønderjyske landsdele af 28. juni 1920. For så vidt der ifølge den i de sønderjyske landsdele gældende ret tilkommer almenheden en videregående råden over strandbredden end den ved nærværende lovs § 23 hjemlede, medfører denne lov ingen forandring heri.

Stk. 2. Loven finder tillige anvendelse på de indre territoriale farvande og søterritoriet.

§ 42. De i denne lov indeholdte bestemmelser finder også anvendelse på sager om fredning og færdselsret m. v., der er rejst forinden denne lovs ikrafttræden, men endnu ikke afgjort ved overfredningsnævnets kendelse eller ved en af et fredningsnævn afsagt upåankelig kendelse.

§ 43. Lov nr. 140 af 7. maj 1937 om naturfredning med senere ændringer optages til revision i folketingsåret 1964-65.

Statsministeriet den 16. juni 1961.

Kampmann.

/ F. Grage.